

УДК 006.063:656.13

© Ю. В. Шкуротяний, зав. відділу;

© М. О. Стучинський, заступ. зав. відділу;

© Ю. В. Пономарьова, провідний інженер (ДП «ДержавтотрансНДІпроект»)

ДОБРОВІЛЬНА СЕРТИФІКАЦІЯ ЧАСТИН ТА ОБЛАДНАННЯ КОЛІСНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Анотація. Описується порядок проведення добровільної сертифікації складових частин та приладдя колісних транспортних засобів в системі сертифікації ДП «ДержавтотрансНДІпроект».

Ключові слова: заявка, заявник, добровільна сертифікація, сертифікат відповідності, сертифікат на систему управління якістю, знак добровільної сертифікації, маркування, випробування.

Аннотация. Описывается порядок проведения добровольной сертификации составных частей и оборудования колесных транспортных средств в системе сертификации ГП «ГосавтотрансНИИпроект».

Ключевые слова: заявка, заявитель, добровольная сертификация, сертификат соответствия, сертификат на систему управления качеством, знак добровольной сертификации, маркировка, испытания.

Abstract. The article describes the procedure of voluntary certification of spare parts and accessories for wheeled vehicles in certification system of State Enterprise "State Road Transport Research Institute".

Keywords: application, the applicant, voluntary certification, certificate of conformity, quality management certificate, voluntary certification mark, marking, testing.

Вступ

Висока аварійність на автомобільному транспорті є однією із найбільш важких соціально-економічних проблем України. Статистика дорожньо-транспортних пригод (далі – ДТП) свідчить, що їх кількість та тяжкість їх наслідків значною мірою залежать від конструктивних параметрів транспортних засобів та їх технічного стану.

Особливістю українського автомобільного парку є велика питома вага транспортних засобів, що не відповідають в повному обсязі міжнародним вимогам щодо технічного рівня і безпечності конструкції. При цьому середній вік парку транспортних засобів країни складає 18 років. Варто врахувати, що внаслідок незадовільного технічного стану транспортних засобів відбувається найтяжчі дорожньо-транспортні події. На жаль, методики розслідування ДТП, які застосовуються в Україні, не дають чіткої статистики ДТП, причиною яких є несправний технічний стан транспортних засобів.

Окрім того збільшення кількості транспортних

засобів завдає серйозної шкоди навколишньому середовищу, особливо у великих містах і населених пунктах. Автотранспорт є джерелом 80...95 % від загальної кількості шкідливих речовин у районах найбільшого зосередження людей і відповідальний за вкрай несприятливу екологічну ситуацію у багатьох містах України та зумовлені нею суттєві економічні збитки, що, навіть за найбільш застережливими оцінками, становлять більше 1 млрд євро щороку. Причому ситуація дедалі погіршується. І однією з причин цього є також незадовільний технічний стан транспортних засобів.

На технічний стан транспортних засобів значною мірою впливає, які складові частини застосовуються при їх технічному обслуговуванні та ремонті. Загальновідомим фактом є те, що чим більший вік автомобіля, тим ширша географія регіонів, з яких можливе постачання складових частин для даної марки транспортного засобу, і тим нижчий рівень відповідності складової частини параметрам працездатності, надійності та функціонування, які були

закладені при проектуванні автомобілів.

За цих умов оцінювання відповідності (сертифікація) вимогам безпечності складових частин, які можуть бути встановлені на колісних транспортних засобах і безпосередньо впливають на їх технічний стан, набуває важливого значення.

Основна частина

Згідно з чинним законодавством оцінювання відповідності (сертифікація) поділяється на обов'язкову і добровільну.

Відповідно до Постанови Кабміну № 738 від 9 червня 2011 р. «...пропуск колісного транспортного засобу, який підлягає державній реєстрації в територіальному органі з надання сервісних послуг МВС, предметів обладнання та частин, які можуть бути встановлені на транспортному засобі та/або використані для його оснащення (далі – обладнання), на митну територію України з метою вільного обігу, а також перша державна реєстрація транспортного засобу, введення в обіг обладнання здійснюється за наявності сертифіката відповідності, виданого згідно з порядком затвердження конструкції транспортних засобів, їх частин та обладнання» [1].

Дія порядку затвердження конструкції транспортних засобів, їх частин та обладнання, затвердженого наказом Мінінфраструктури України № 521 від 17.08.2012, поширюється на такі запасні частини:

1. Прилади зовнішні світлові та лампи до них
2. Реміні безпеки
3. Дизелі, газодизелі до КТЗ кат. М, N
4. Двигуни з примусовим запалюванням до КТЗ кат. М, N M1, M2 (повною масою до 3,5 т), N1
5. Попереджувальні трикутники
6. Звукові сигнальні прилади
7. Пневматичні шини КТЗ категорій М, N, O, L1 - L5
8. Відновлені шини КТЗ категорій М, N, O
9. Безпечне скло та скломатеріали
10. Дзеркала заднього виду
11. Каталітичні нейтралізатори відпрацьованих газів (до КТЗ кат. M1, M2 повною масою до 3,5 т), N1
12. Глушники (до КТЗ категорій M1, M2 повною масою до 3500 кг), N1, L
13. Накладки гальмівні, колодки з накладками гальмівними до КТЗ категорій М, N, O
14. Камери гальмівні в т.ч. енергоакумулятори, циліндри гальмівні пневматичних приводів КТЗ категорій М, N, O
15. Циліндри, супорти та шланги гідроприводу гальм КТЗ категорій М, N, O, L
16. Газобалонне обладнання КТЗ категорій М, N
17. Сидіння пасажирські КТЗ категорій M2, M3

18. Тягово- і сидельно-зчіпне обладнання до КТЗ категорій М, N, O

19. Розподільвачі системи запалювання, котушки запалювання, комутатори транзисторні

20. Ресори підвіски листові КТЗ категорій М, N, O

21. Колеса для пневматичних шин (сталеві та з легких сплавів) КТЗ категорій М, N, O

22. Свічки запалювання

23. Амортизатори підвісок (у тому числі амортизаційні стійки та вставні елементи до них (картриджі)) до КТЗ категорій М, N, O

24. Елементи підвіски і рульового привода (рульові тяги, наконечники рульових тяг, штанги реактивні, важелі підвіски, шарніри кульові важелів (кульові опори) та шарніри гумово-металеві (сайлентблоки) КТЗ категорій М, N, O

25. Автомобільні крісла для транспортування дітей

26. Диски та барабани гальмівні до КТЗ категорій М, N, O

Проте часто споживач з метою впевненості в безпечності частин та обладнання, не охоплених порядком, вимагає на них сертифікати, які підтверджують відповідність цієї продукції технічним вимогам закладеним виробником КТЗ. Крім цього наявність сертифіката відповідності на складові частини є умовою при проведенні тендерів на закупівлі, сертифікати відповідності застосовуються для рекламних акцій, покращення просування продукції на ринку збуту, підвищенню конкурентоспроможності та впевненості постачальника чи виробника продукції в її якості. З цією метою проводиться добровільна сертифікація такої продукції.

Добровільна сертифікація проводиться на відповідність технічним вимогам, на які не поширюється Порядок затвердження конструкції

У ДП «ДержавтотрансНДІпроект» – уповноважений, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 09.06.2011 №738, нотифікований ООН згідно з Женевською Угодою 1958 року, E46A(b), Орган із сертифікації дорожніх транспортних засобів та систем управління якістю розробив порядок добровільної сертифікації частин і обладнання колісних транспортних засобів, і будь-який виробник (або його уповноважений представник) частин чи обладнання транспортного засобу може звернутись до цієї організації для отримання сертифіката відповідності.

Для цього заявник повинен надати заявку встановленого зразка, до якої додає перелік заявленої на сертифікацію продукції та інформаційний пакета документів в якому зазначаються назви та адреси

підприємств-виготовлювачів продукції, сертифікації на систему управління якості (СУЯ), каталоги, технічні умови, креслення, тощо.

Загалом процедура сертифікації передбачає такі етапи проведення робіт:

- ідентифікацію зразків продукції;
- випробування зразків продукції;
- перевірку процесу виробництва продукції на місці;

- оцінювання виробництва після видачі сертифіката відповідності,

Окремі етапи робіт можуть проводитись або не проводитись залежно від наданих замовником до-

кументів і вибраних варіанті процедур оцінювання.

Варіанти процедур оцінювання під час добровільної сертифікації продукції зазначені в табл. 1 та 2.

Проведення випробувань зразків продукції є також не обов'язковим, якщо заявник надає до Органу із сертифікації об'єктивні докази відповідності продукції, якими можуть бути визнані такі документи:

а) окремі затвердження та/або протоколи випробувань на відповідність Правилам ЄЕК ООН, надані компетентними органами та/або технічними службами, нотифікованими відповідно до Женевської Угоди 1958 року [2], за умови, що надані

Таблиця 1

Процедури первинного оцінювання виробництва

Варіанти	Наявність сертифіката на СУЯ	Процедури		
		перевірка виробництва на місці	ідентифікація	випробування
1	Є на корпоративну СУЯ і/або на кожне виробництво	Не проводять (здійснюють оцінювання виробництва за документами, доданими до заявки)	Проводять	Проводять на відповідність технічним приписам, погодженим з виробником
2	Відсутній на окремому виробництві продукції, заявленої на сертифікацію	Проводять на виробництві, не охопленому СУЯ	Проводять	Проводять на відповідність технічним приписам, погодженим з виробником
3	Відсутній	Проводять	Проводять	Проводять на відповідність технічним приписам, погодженим з виробником

Таблиця 2

Процедури оцінювання виробництва після видачі сертифіката відповідності

Варіанти	Наявність сертифіката на СУЯ	Процедури		
		перевірка виробництва на місці	ідентифікація	випробування
1	Є на корпоративну СУЯ і/або на кожне виробництво	Не проводять (здійснюють оцінювання виробництва за документами наданими виробником)	Проводять не частіше 1 разу на рік або у разі внесення змін у конструкцію	Проводять не частіше 1 разу на 2 роки на відповідність технічним приписам, погодженим з виробником
2	Відсутній на окремому виробництві продукції, заявленої на сертифікацію	Проводять не частіше 1 разу на 2 роки на виробництві, не охопленому СУЯ	Проводять не частіше 1 разу на рік або у разі внесення змін у конструкцію	Проводять не частіше 1 разу на рік на відповідність технічним приписам, погодженим з виробником
3	Відсутній	Проводять не частіше 1 разу на 2 роки на всіх виробництвах	Проводять не частіше 1 разу на рік або у разі внесення змін у конструкцію	Проводять не частіше 1 разу на рік на відповідність технічним приписам, погодженим з виробником

документи містять результати, які підтверджують відповідність продукції вимогам, рівень яких є не нижчим, ніж прийнятий в Україні;

б) протоколи випробувань, надані українськими випробувальними лабораторіями (центрами), акредитованими відповідно до вимог ДСТУ ISO/IEC 17025;

в) протоколи випробувань, надані іноземними випробувальними лабораторіями (центрами), щодо відповідності продукції, на яку не поширюється дія Правил ЄЕК ООН, за умови, що:

– надані протоколи містять результати, які підтверджують відповідність продукції вимогам, рівень яких є не нижчим, ніж прийнятий в Україні;

– випробувальна лабораторія (центр) акредитована відповідно до вимог ISO/IEC 17025 національним органом з акредитації України або іншим органом з акредитації, визаним ЕА (European cooperation for Accreditation – Європейська кооперація з акредитації) чи IAF (International Accreditation Forum – Міжнародний форум з акредитації);

г) протоколи випробувань, надані іншими випробувальними лабораторіями (центрами), якщо така можливість передбачена окремими Правилами ЄЕК ООН, та/або випробування проведені за участі представників ДП «ДержавтотрансНДІпроект»;

д) докази відповідності продукції, одержані із застосуванням альтернативних методів випробувань.

Форма 1.

Сертифікат відповідності

 МІНІСТЕРСТВО ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ДЕРЖАВНИЙ АВТОТРАНСПОРТНИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ І ПРОЕКТНИЙ ІНСТИТУТ" (ДП "ДЕРЖАВТОТРАНСНДІПРОЕКТ") Система добровільної сертифікації ДП "ДержавтотрансНДІпроект"		
СЕРТИФІКАТ ВІДПОВІДНОСТІ		
Товарний знак і/або знак обслуговування ДП "ДержавтотрансНДІпроект"	Зареєстрований у Реєстрі Системи добровільної сертифікації ДП «ДержавтотрансНДІпроект» _____ 20 _____ року	
Національний знак	http://www.insat.org.ua info@insat.org.ua	
пр-т Перемоги, 57, м. Київ, 03113 Чинність сертифіката можна перевірити за телефоном: (044) 455-69-45 Державне підприємство "Державний автотранспортний науково-дослідний і проектний інститут"		
повідомляє про:	стосовно:	
Видачу сертифіката відповідності ² :	Частини ²	
Поширення сертифіката відповідності ² :	Обладнання ²	
Номер сертифіката відповідності ² :	UA.INSAT*????*??	
Номер поширення сертифіката відповідності ² :		
Сертифікат видано на підставі ² :		
Підстави для надання поширення ² :		
Розділ I		
1.	Торгове найменування (марка) виробника:	
2.	Найменування і тип продукції:	
2.1.	Торгове найменування продукції (якщо застосовно):	

2.2.	Відповідає (ють) нормативному (им) документу (ам):	
2.3.	Ідентифікаційні ознаки продукції:	
2.4.	Місце розміщення ідентифікаційних ознак:	
2.5.	Розміщення та закріплення знака добровільної сертифікації:	
3.	Найменування і місцезнаходження виробника:	
4.	Найменування і місцезнаходження підприємств виробника:	

Розділ II

1.	Додаткова інформація (за наявності) ² :	
2.	Технічна(і) служба(и) (випробувальна(і) лабораторія(і)), яка(які) провела(и) випробовування:	
3.	Дата(и) проведення випробовування:	
4.	Номер(и) протоколу(ів) випробовування:	
5.	Примітки (за наявності) ² :	
6.	Місце видачі сертифіката:	м. Київ

посада

підпис

ініціали, прізвище

м.п.

Додатки до сертифіката відповідності:

1. Інформаційний пакет
2. ...

Рис. 1. Форма знака сертифікації

2 Викреслити чи вилучити, якщо позначене (або одне із позначеного) не стосується цього сертифіката відповідності.

Висновки

Розглянуто порядок проведення добровільної сертифікації складових частин та приладдя колісних транспортних засобів у системі сертифікації ДП «ДержавтотрансНДІпроект». Добровільна сертифікація надасть споживачу впевненості в безпечності частин та обладнання, не охоплених порядком. Використання сертифікатів допоможе постачальнику чи виробнику продукції при проведенні тендерів на закупівлі, застосовування їх для рекламних акцій, покращення просування продукції на ринку збуту, підвищенню конкурентоспроможності.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Порядок затвердження конструкції транспортних засобів, їх частин та обладнання, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України від 17.08.2012 № 521**, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 14.09.2012 за № 1586/21898. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/738-2011-%D0%BF>.
2. **Угода про прийняття єдиних технічних приписів для колісних транспортних засобів, предметів обладнання та частин, які можуть бути встановлені та/або використані на колісних транспортних засобах, і про умови взаємного визнання офіційних затверджень, виданих на основі цих приписів.** – Женева, 1958. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_343.

За позитивними результатами робіт щодо добровільної сертифікації продукції, оформлюється сертифікат відповідності за вказаною **формою 1**.

Строк чинності сертифіката відповідності не обмежують, окрім випадку обмеження заявником терміну дії інформації щодо частини чи обладнання (наприклад, терміну дії каталогу).

Інформація щодо виданих сертифікатів відповідності заноситься до Реєстру Системи добровільної сертифікації ДП «ДержавтотрансНДІпроект».

ДП «ДержавтотрансНДІпроект», на прохання замовника, що пройшов сертифікацію, може надати йому письмовий дозвіл щодо використання свого знака сертифікації за формою, наведеною на **рис.1**.

Вказівки щодо знака сертифікації:

- 1 Розмір D має бути не менше ніж 20 мм;
- 2 Колір верхньої частини знака сертифікації – синій, нижньої – жовтий;
- 3 (1) – номер сертифіката відповідності;
- 4 (2) – назва сертифікованої продукції;
- 5 (3) – позначення нормативного або іншого документа, на відповідність якому сертифікована продукція.

Застосування реквізитів (1), (2) і (3) погоджують з ДП «ДержавтотрансНДІпроект».

Цей знак сертифікації наносять на кожний виріб, за винятком, коли фізичні розміри виробу не дають змоги це робити. У таких випадках знак сертифікації можна наносити на упаковку або зазначати у супровідній документації. Його можна застосовувати на груповій упаковці товарів, у рекламі, друкованих виданнях, на вивісках, під час показу експонатів на виставках і ярмарках тощо.

ГАЛУЗЕВИЙ СЛОВНИК: «УРУХОМНИК»

Двигун – машина для перетворення будь-якого виду енергії в механічну роботу з урухомлення транспортного засобу та (або) для виконання спеціальних технологічних функцій	en	engine
	ru	двигатель
Силова передача (трансмсія) – механізм чи сукупність механізмів, що передають механічну енергію (рух) від двигуна до її споживача (наприклад, рушя) зі зміною сил (моментів сил, що обертають), частоти обертання	en	transmission
	ru	силовая передача (трансмиссия)
Рушій – пристрій для надання руху транспортному засобу через його взаємодію з навколишнім середовищем (зокрема з опорною поверхнею) та з перетворенням енергії, отриманої від силової передачі, у роботу урухомлення транспортного засобу	en	propeller; motor; driver
	ru	двигатель; движок

ЛІТЕРАТУРА

1. **Система конструкторської документації. Терміни та визначення основних понять** : ДСТУ 3321:2003. – [Чинний від 2004–10–01]. – Київ: Держстандарт України, 2005. – 51 с. – (Національні стандарти України).

2. **ДСТУ 3966:2009** Термінологічна робота. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять : ДСТУ 3966:2009. – [Чинний від 2009–10–30]. – Київ: Держстандарт України, 2009. – 35 с. – (ДП «УкрНДНЦ»).
3. **Проблеми української науково-технічної термінології. СловоСвіт 2004** : ухвала 8-ї Міжнародної наукової конференції/ Стандартизація, сертифікація, якість. – 2004. – № 6. – С.26–27.
4. **Харчук Л.В. Формування та системна організація української електроенергетичної терміносистеми** : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Харчук Лілія Валеріївна ; Львівський нац.ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2017. – 393 с. – Режим доступу: http://www.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/04/dis_kharchuk.pdf
5. **Словник української мови**: в 11 томах. – Том 4, 1973. – С. 695. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/mekhanizm>
6. **Гутаревич Ю.Ф., Мерзиевська Л.П., Сирота О.В., Трифонов Д.М.** Транспортні енергетичні установки (традиційні, нетрадиційні та альтернативні) принципи роботи та особливості будови. – К.: НТУ, 2015. – 244 с.
7. **Сводная резолюция о конструкции транспортных средств (СР3).** Пересмотр 6: Всемирный форум для согласования правил в области транспортных средств. – Женева: ООН, 2014. – 121 с.

